

1234567

הזוהר, ומדברי הזוהר מתבאר שהלוי הנוטל לכהן צריך הוא ליטול בעצמו קודם לכן וע"ז כתב הד"מ שאין המנהג כן. ולא קאי הד"מ על מה שכתב הב"י בתחלת דבריו דמדברי הזוהר מבואר שהלוי צריך ליטול ידי הכהן. ודו"ק. ובזה דוקא פליג על הב"י, ולא בזה שהלוי צריך ליטול ידי הכהן. והכל בא על מקומו בשלום.

וגם לו היה כדבריו, לא נכון לכתוב "הבנה שגויה של המעתיק", כי הרואה יראה בדברינו דהש"ע והרמ"א פליגי האם הלוי צריך נטילה קודם שנוטל לכהן, ואין שם מקום לטעות בדברים, ובודאי לא עד כדי לכתוב "שהוא מלביש אותה על החכם המצוטט", כאילו שנעלם מאתנו דהכי ס"ל לש"ע כאשר עיני הקורא תחזינה מישרים. ובפרט לא לכתוב בכותרת "חובה יסודית בסיסית לדייק ולדקדק בציטוט דברי זולתנו" בו בזמן שהה"כ בעצמו לא ציטט את דברינו בצורה נכונה והשמיט חלק מדברינו שגרם לו לטעות, וכן להטעות את הקורא. ואנא דאמרי דלפני ששולחים יד להשיג, חובה לדקדק כדבעי ולראות האם ההשגה מוכרחת. ובעיקר לעיין היטב במקור הדברים, ולא לחשוב בחנם אחרים טועים בדברים פשוטים, ולכתוב דברים כגון "אין לסמוך על ציטטות" וכדומה¹. ודו"ק. וכבר כתב הרמב"ם (ריש מאמר קידוש ה') "ואולם מה שיחוק האדם בידו ויכתבהו עלי ספר ראוי לו שיחזרהו אלף פעמים אילו יתכן זה" וכו' ע"ש. ותן לחכם ויחכם עוד. בברכה, הצב"י אושרי אזולאי, מח"ס אשרי האיש.

1234567

סגנונו של רב נחמן בר יצחק

בספר "לחקר שמות וכינויים בתלמוד" ולהג"ר ראובן מרגליות פ"ה - סגנונו של רב נחמן בר יצחק, עמ' לד, כתב: וכעין זה בכתובות (יט.) אמר רב הונא וכו' א"ל רב נחמן גנובא גנובי למה לך שנקט במליצתו תחת "הונא" "גנובא" שהם שוים במספרם, גנובא = ס"ב = הונא. עכ"ד. וכן ראיתי בעוד ספר שכ' דמסתברא דהאי ר"נ דהכא הוא רב נחמן בר יצחק. והסביר זאת ע"פ הנז' בשבת (קנו:) שאמרו הכלדיים לאמו של רב נחמן בר יצחק שבנה יהיה גנב. ע"ש. ובעירובין (סה:) אמרינן בשלשה דברים אדם ניכר בכוסו בכיסו ובכעסו, וא"כ י"ל שכיון שהיתה נטיית רנב"י לענייני גניבה לכן כשהיה מעיר לחכם שכנגדו בחזק מתוך כעס התבטא בלשון שפירושו אל תגנוב דעת הבריות. עכת"ד. ולענ"ד הוא דחוק, דהא ר"נ בר יצחק הוא תלמיד רבא, וכמ"ש התוס' (ב"ב מו:), ורב הונא לא ראה את רבא מעולם, שביום שמת רב יהודה נולד רבא (קדושין עב:) ורב הונא נפטר קודם רב יהודה כדמוכח במו"ק (יז.). וכמ"ש התוס' (מנחות לו.), וכיצר יתכן שרב נחמן בר יצחק יתווכח עם רב הונא ואחר זמן רב יהיה תלמידו של רבא שעדיין לא נולד [וכעין הערה זו עיין בסדר הדורות (דף קמב ע"ג)] דלא מסתבר כפירש"י שרב נחמן סתם הוא רב נחמן בר יצחק שהוא חברו של רב חסדא יהיה תלמיד רבא שהוא ג"כ תלמיד רב חסדא [וכ"ש הכא שכשדיבר עם רב הונא עדיין לא נולד רבא. ובפרט דבכתובות (יט.) משיבו רב הונא ומר היכי סבירא ליה, שמדבר אליו בכבוד, ומשו"ה מסתבר דהאי רב נחמן שאמר לרב הונא גנובא גנובי למה לך הוא רב נחמן

1. עיקר דברי הה"כ כאן בהשיגו ע"ד הה"כ בחוברת תשרי נאמנו מאד, אך הערה זו האחרונה שהעיר על מ"ש הה"כ בחוברת תשרי כהנחיה כללית ועקרונית שאין לסמוך על ציטטות. אחהמ"ר אינה נראית. וכמדומני שכן כתבו גדולי עולם שאין לסמוך על ציטטות אלא לפתוח את המקור ולראות אם הציטטה מדויקת, ואז לחרוץ משפט. ויש לזה דוגמאות נפלאות ומפליאות שבחלקן עלו על שלחן מדורנו ואין כאן המקום לחזור עליהן. העורך.

בר יעקב שהיה כמעט בן גילו ושניהם תלמידי רב היו כנזכר בביצה (כת.). [ואי נימא דבדוקא אמר ליה ל' גנובא גנובי, (מלבד פ' של הרב מרגליות הנ"ל) אפשר שהוא על דרך הנזכר בברכות (ה:) אמר ליה [לר"ה] היינו דאמרי אינשי בתר גנבא גנוב וטעמא טעים]. ואשאת"מ [ואם שגיתי אתי תלין משוגתי]. בכבוד ובברכה, **חננאל דיין**, בני ברק.

אור"ח 1234567

דעת הבא"ח בענין תשמיש לאחר עה"ש קודם הנץ

הנה כתב הבא"ח (ש"ב סוף פרשת וירא): ובספרי הקטן מקבציאל העליתי שאם עלה עמוד השחר, כל זמן שלא האיר היום, שהוא תחלת לבישת תפילין בחול, חשיב בכלל לילה ומותר לו לשמש ואין זה בכלל משמש מטתו ביום. ^{אור"ח 1234567} עכ"ל. וע' באור תורה ואלול תשס"ז עמ' תתקנה) שכתבתי לתמוה על הגר"מ מאזוז שליט"א שכתב בהערותיו לבא"ח שבשו"ת תורה לשמה (סי' סז) היקל יותר עד הנץ, דהלא איכא אור ולא גרע ממשמש לאור הנר שאסור אף דהוי לילה, וע"כ שכוונת התול"ש היא שיכול לשמש עד שיאיר היום והיינו כמ"ש בבא"ח הנ"ל. עכת"ד באור תורה הנז' יעו"ש.

והנה ראיתי להגאון הנז' שליט"א שכתב על דברינו (שם בהערה למטה) וזת"ד: הפשט הפשוט בדברי התול"ש שמתיר עד הנץ ממש, שלא מצינו ששעה זו שבין עה"ש להנה"ח מקצתה יום ומקצתה לילה, ומה הגבול בזה. ואם מצד מקום חשוד, משכחת לה בבית אפל או שסוגר החלונות. וז"פ וברור בכוונת התול"ש, ואין אחריותנו על המתעקשים. עכ"ד ע"ש. ואמת אנכי בער ולא אדע מדוע סיים בלשון "ואין אחריותנו על המתעקשים", אחר שהבאתי בסוף דברי שם שגם מרן מופה"ד הגרע"י שליט"א הבין שאין מחלוקת בין מ"ש בבא"ח לבין מ"ש בתול"ש. ע"ש. וכן בהליכות עולם ח"ג (עמ' צו) סתם להתיר לשמש רק כל זמן שלא האיר היום, ולא חילק שאף אם האיר היום יכול לשמש עד הנץ אם יסגור החלונות ואין זה בכלל משמש מטתו ביום. וזאת על אף שידע מדברי התול"ש הנ"ל, שהרי ציין בהערה למטה למ"ש ביביע אומר ולמ"ש להלן בפרשת ויקרא, ושם הוא מביא את דברי התול"ש ומשווה אותם לבא"ח, וחזינן שהבין שהתול"ש התיר רק עד שיאיר היום, ודלא כהבנת הגאון הנז' שליט"א שהתול"ש התיר עד הנץ ממש².

ובעיקר מ"ש "שלא מצאנו ששעה זו שבין עה"ש להנה"ח מקצתה יום ומקצתה לילה", הנה בעניי לא ידעתי כיצד יסביר את דברי הבא"ח שכתב להדיא שרק עד שיאיר היום "חשיב בכלל לילה", ולא עד הנץ. ואין לפרש שהבא"ח דבר בסתם, אך הוא מודה דאה"נ יכול לשמש עד הנץ אם יסגור החלונות וכמ"ש התול"ש, דא"כ נמצאו דברי הגאון הנז' שליט"א סתרי אהדדי, שהרי הוא עצמו ע"ד הבא"ח הללו כתב שבשו"ת תול"ש היקל יותר עד הנץ. וצ"ע. בברכת התורה, **טל משאש**, ישיבת אור ברוך, ירושלים.

2. א"ה אעתיק כאן דברי הרב תורה לשמה (סי' ס"ז) בקצרה. וז"ל: שאלה. אחד המדקדק לקיים מצות עונה מליל שבת לליל שבת והנה קרה לו שפעם אחת בליל שבת נמשך בשינה ולא הקיץ כל הלילה אך בתחלת עמוד השחר הקיץ וזה שואל אם ירצה לפרוע חוב מצות העונה באותה שעה שהוא עדיין חשך ואפלה ורק עלה עמוד השחר אם יחשב זה משמש מטתו ביום או לאו וכו'. תשובה. בגמרא דברכות דף ח' תנינן בבביתא דמעלות השחר עד הנץ החמה הוא לילה ותנינן נמי שהוא יום וכו' וכתב הרא"ש ז"ל דלא פליגי וכו' וע"ע לרש"י ז"ל בתענית דף כ"ה בהא ששנינו היו מתענים וירדו להם גשמים קודם